

ji do školy a ji živili i šatili. Poměr mezi ní a žalovanými byl dle § 186 obč. zák. podobný poměru manželského dítěte k rodičům. Manželské děti nemají vůči rodičům, s nimiž jsou ve svazku rodinném, nároku na mzdu za práce v domácnosti nebo z příkazu rodičů i jinde, pokud rodiče dle § 139 pečují o jejich živobytí a zdraví, poskytují jim slušnou výživu a starají se o jejich vzdělání; rodiče mají dle § 144 obč. zák. právo, řídití jednání svých dětí a tyto jsou povinny je poslouchati, pročez musí též bez nároku na zvláštní úplatu (mzdu) pomáhati dle svých sil v domácnosti a ve výdělku, podobně jako je to povinností manželky vůči manželovi dle § 92 obč. zák. To platí tedy též o poměru žalobkyně k žalovaným. Že žalovaní pečovali o žalobkyni tak, jako dle § 139 obč. zák. rodiče povinni jsou pečovati o manželské dítě, je zjištěno. Žalobkyně odešla od žalovaných v roce 1910. Odměna peněžitá za práce, žalobkyní žalovaným konané, nebyla mezi nimi výslovně umluvena. Jestliže hodnota prací, jež žalobkyně ku příkazu žalovaných konala v posledních letech svého pobytu u nich, převyšovala snad náklady, spojené s její výživou a výchovou, bylo tomu zajisté zas opačné v době, když chodila do školy. Žalobkyně nemá tedy proti žalovaným nároku na mzdu dle §§ 1151, 1152 a 1154 obč. zák. původní doslov, jež podle § 152 cís. nařízení ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. z. platily v době pobytu jejího u žalovaných. Rozsudek soudu odvolacího obsahuje ovšem skutkové zjištění, že žalovaní slibovali žalobkyni domek, když nechá je u sebe bydleti a dochová je do smrti; to se však nestalo, poněvadž žalobkyně odešla od žalovaných. Tvzení její, že pro zlé nakládání musila od žalovaných odejiti, nebylo zjištěno; soud odvolací naopak vzhledem na výsledek provedených důkazů právem dospěl k přesvědčení — že žalobkyně neměla se u žalovaných tak špatně, aby byla musela od nich odejiti. Nároku na náhradu za slibovaný domek tedy nemá, poněvadž nenastala výminka, na níž slib ten byl učiněn závislým. Zdali žalovaní byli pracemi žalobkyně obohaceni, jest nedůležité, poněvadž vzhledem na hořejší úvahu nelze tvrditi, že obohacení bylo nedůvodné.

Čís. 2135.

Kdo byl přijat za zaměstnance budoucí společnosti s r. o., má nárok na služební požitky vůči těm, s nimiž smlouvu ujednal, třebaž pak ku zřízení společnosti nedošlo.

Není důvodem propuštění, zdráhal-li se zaměstnanec, přijatý na vedoucí místo, konati služby podřízeného řádu.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1922, Rv II 311/22.)

Dne 22. února 1921 byla mezi žalovanými v přítomnosti notáře podepsána společenská smlouva o zřízení společnosti s r. o. A. Jedním ze společníků byl též žalobce. Po podepsání společenské smlouvy sešel se výbor jednatelů ke schůzi, jíž se zúčastnili všichni žalovaní. Na této schůzi přijali žalovaní žalobce za obchodního ředitele společnosti a učinili s ním služební smlouvu za těchto podmínek: 1. Roční základní služné 36.000 Kč, funkční roční přírůstek 12.000 Kč, roční remunerace 12.000 Kč. Základní služné a funkční přírůstek jsou splatny proporcionalně v měsíčních

částech předem. 2. Společnost se zavazuje kromě toho platiti za žalobce premie na pojistku na dožití a úmrtí, kterou dá se pojistiti na 50.000 K s 20ti letou pojišťovací dobou. Povinnost, platiti premie, má společnost pouze po dobu trvání služební doby o po dobu ředitelovy činné služby. 3. Služební smlouva se strany žalobcovy jest po dobu 10 let nevypověditelná. Společnost naproti tomu má právo zrušiti služební smlouvu půlroční výpovědí každého prvního měsíce. V případě, že by společnost služební smlouvu výpovědí zrušila v prvních letech jejího trvání, zavazuje se, vyplatiti žalobci hotově výše uvedené premie na tři léta do předu. Závazek tento neplatí však v případě, že by nastal některý důvod, opravňující společnost podle § 27 zákona o obch. pom. k okamžitému zrušení služební smlouvy a k okamžitému propuštění žalobce. Žalobce nastoupil podle této smlouvy službu a zastával již až do 18. dubna 1921, a bylo mu 1. března a 1. dubna vyplaceno služné i s funkčním přídatkem po 4.000 Kč. Dne 18. dubna 1921 byl žalobci doručen list vrchního ředitele banky B. ze dne 12. dubna 1921, v němž mu oznamuje, že společnosti s obm. r. A. bylo státní schválení definitivně odepřeno a že se stává bezpředmětným i přijetí úředníků, zároveň vyzval žalobce, by do úřadoven společnosti více nechodil. Žalobce nevzal toto oznámení na vědomí, poněvadž byl přijat za ředitele výborem jednatelů, a poměr služební jen od všech jednatelů mohl býti rozvázán. Zástupce žalobcův obrátil se na všechny jednatele a jménem jich prohlásil jejich právní zástupce, že obsah listu je projevem vůle všech jednatelů. Žalovaní nabídli žalobci vyrovnání svým zástupcem, které žalobce odmítl. Na to oznámili žalobci, že mu dávají bez prejudice pro spor výpověď a žádají, by pracoval do vypršení výpovědní lhůty v úvěrním družstvu. Na to oznámili žalovaní žalobci svým zástupcem, že ho předčasně propouštějí ze služby, poněvadž se nedostavil do kanceláře, a vyzvání, by konal službu, tvrdošíjně odpirá. Žalobu o zaplacení 68.605 K (totiž 1. služné za výpovědní lhůtu 18.000 K, 2. funkční příravek za výpovědní lhůty 6.000 K, 3. remunerace za výpovědní lhůty 6.000 K, 4. remunerace za březen a duben 2.000 K, 5. podle třetího odstavce služební smlouvy na tříletou premii 16.605 K, za škodu ztrátou klientely 20.000 K), vznesenou na členy výboru jednateleského procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud jí vyhověl co do 48.605 Kč. Důvody: Odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci jest oprávněn. Soud první stolice zamítl žalobu, maje za to, že se smlouva mezi žalobcem a žalovanými stala pod mlčky ujednanou podmínkou, že zamýšlené společnosti uděleno bude schválení státní správy, podle zákona nutné. K tomuto názoru odvolací soud nemůže přistoupiti. Nehledě k tomu, že strany této mlčky ujednané podmínky ani netvrdí, tak že tento výrok prvního soudu přímo přednesu stran odporuje, nelze ji předpokládati již proto, ježto by žalovaní, když se o odepření státního schválení dověděli, nebyli vůči žalobci jednali tak, jak dle vlastního doznání jednali. Žalovaní sice tvrdili, že tato podmínka výslovně umluvena byla a důkazy o tom nabídnuté provedeny nebyly. Avšak i kdyby pravda bylo, že žalovaní žalobce ředitelem zamýšlené společnosti ustanovili jen pod onou podmínkou, byl by žalobní nárok co do důvodu oprávněn. Neboť není sporno, že služební smlouva dle písemné úmluvy nabyla platnosti dnem 1. března 1921, že žalobce toho dne též službu nastoupil a ji do 18. dubna 1921 konal, a že žalovaní mu ujednaný

plat za měsíce březen a duben 1921 vyplatili. Žalobce konal tudíž službu již v čase, kdy nebylo ještě rozhodnuto o tom, zda bude utvoření společnosti státem schváleno, a nelze přece tvrditi, že žalobce konal službu podmíněčně. Ostatně jasné a bezvýhradné ustanovení písemné služební smlouvy, že služební smlouva nabývá platnosti dnem 1. března 1921, existenci tvrzené podmínky přímo vylučuje, ježto jest jím řečeno, že služební poměr započne za všech okolností dnem 1. března 1921. Nesprávné jest stanovisko žalovaných, že žalobci nepřísluší požitky ze smlouvy proto, že společnost neexistovala a že tudíž žalobce nemohl jako její obchodní ředitel jednati. Neboť tím, že dle smlouvy služební poměr již 1. března 1921 započal, nabyl žalobce též nároku na požitky i výhody, ve smlouvě mu vyhrazené, bez ohledu na to, zdali službu jako obchodní ředitel společnosti konati bude, to tím více, iežto žalobce uzavřel smlouvu se žalovanými a nikoli se společností, která v té době ještě platně neexistovala. Tím však, že společnost schválena nebyla, nepřestal služební poměr, neboť zákon o obch. pom. ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., jehož tu použití jest, a jehož předpisy jsou v tomto směru právem nutkavým, takového ukončení služebního poměru vůbec nepřipouští. Dlužno tudíž na tento služební poměr použití též ustanovení smlouvy o jeho zrušení a má tedy žalobce nárok na 6 měsíční výpověď. Žalovaní to ostatně sami uznali tím, že žalobci dodatečně 6 měsíční výpověď dali, třeba bez prejudice pro nastávající spor a s podmínkou, že má po dobu výpovědní pracovati v úvěrním družstvu. Žalovaní ovšem namítají, odvolávajíc se na ustanovení § 27 zák. o obch. pom., že byli oprávněni žalobce bez dodržení výpovědní lhůty propustiti, poněvadž se zdráhal přikázané mu práce v úvěrním družstvu konati. Avšak tento důvod k propuštění neobstojí; žalobce byl dle úmluvy přijat za obchodního ředitele bankovní a úvěrní společnosti a nebyl povinen konati služby podřízeného druhu, které mu v jiném podniku byly přiděleny. Zdráhal-li se tedy tyto služby, které mu dle smlouvy nepříslušely, konati, nelze tvrditi, že služebních povinností nekonal. Ostatně jest toto dodatečné vyjednávání mezi stranami pro tento spor bezvýznamné, ježto dopisem ze dne 25. dubna 1921 bylo žalobci oznámeno, že jeho okamžité propuštění ze služby bylo schváleno všemi jednatelemi společnosti (žalovanými), což vzal žalobce na vědomí a na základě tohoto propuštění též podal žalobu. Žalobní nárok na poskytnutí oněch požitků, které mu dle smlouvy příslušely, jest tudíž zásadně oprávněn. Žalobce má nárok na služné 3.000 Kč měsíčně za výpovědní lhůtu t. j. od 1. května do 31. října 1921 tedy 18.000 Kč, a na funkční přídavek po 1000 Kč měsíčně za 6 měsíců, dále vzhledem k ustanovení § 16 zákona o obch. pom. na poměrnou část smluvené remunerace, odpovídající výpovědní lhůtě, 6000 Kč. Dle bodů 2. a 3. smlouvy zavazuje se společnost pro tento případ, kdyby smlouvu výpovědí zrušila, během prvních tří let, žalobci vyplatiti premie vypadající na pojistku na dožití a úmrtí, kterou žalobce dá se pojistiti na 50.000 Kč s 10letou pojišťovací dobou. Odvolací soud na základě dopisu pojišťující banky ze dne 25. února 1921, proti jehož pravosti, i když byla žalovanými popřena, ničeho namítati nelze a vzhledem k tomu, že, jak všeobecně známo, premiové sazby pojišťovacích ústavů se značně nerozcházejí, považoval za dokázáno, že v tomto pojišťovacím případě bylo by platiti roční premii 5535 Kč, což činí za 3 leta 16.605 Kč. Konečně příslušela by žalobci a sice

i v tom případě, kdyby nároku na výpovědní lhůtu neměl, vzhledem k ustanovení § 16 zákona o obch. pom. poměrná část remunerace za měsíce březen a duben 1921 ve výši 2000 Kč, ježto v těchto měsících skutečně službu konal a ostatní požitky pobíral. Žalobce má tudíž nárok na vyplacení 48.605 Kč a bylo v tomto ohledu žalobní prosbě vyhověti. Co do dalších 20.000 Kč (za škodu ztrátou klientely) odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaných potud, že přiznal žalobci pouze 32.000 Kč.

Důvody:

Předmětem dovolání žalovaných jest rozsudek soudu odvolacího, pokud jím rozsudek prvního soudu byl změněn a žalovaní byli uznáni povinnými, zaplatiti žalobci 48.605 Kč s příslušenstvím. Žalovaní uvedli v dovolacím spisu výslovně všechny dovolací důvody čís. 1 až 4 § 503 c. ř. s., ale podle obsahu spisu tohoto uplatňují pouze důvod čís. 4. Dovolání jejich jest jen částečně oprávněno. Podle doslovu smlouvy uzavřeli ji žalovaní, ovšem jménem společnosti s ručením omezeným, kterou zřizovali; ale vzhledem na to, že na počátku této listiny mluví se všeobecně o »uzavření služební smlouvy«, dále vzhledem na odstavec 7. této listiny, podle něhož služební smlouva bez jakékoliv výhrady a výjimky nabývá platnosti dnem 1. března 1921, jakož i vzhledem na skutečnost, nižšími soudy zjištěnou, že žalobce nastoupil podle této smlouvy službu, zastával ji až do 18. dubna 1921 a bylo mu 1. března i 1. dubna vyplaceno služné i s funkčním přídavkem, dlužno za to míti, že žalovaní uzavřeli s žalobcem smlouvu vlastním jménem na tak dlouho, dokud společnost s r. o. nevznikla podle zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58. ř. zák. To plyne i z tvrzení žalovaných samých v dovolacím spise, že nejednali jménem společnosti jako již existující a státně schválené, nýbrž že svolení obchodního ředitele bylo učiněno pouze vzhledem na budoucí existenci jejich budoucí společnosti a na její budoucí obchodní činnost, dále pak, že v době od 1. března do 18. dubna 1921 konány byly přípravné práce, objednávány byly tiskopisy, zakládány byly knihy atd. Poněvadž žalovaní dle vlastního svého tvrzení věděli, že k vzniku společnosti s r. o., kterou zřizovali, je třeba státního schválení a zápisu do obchodního rejstříku, ale jisto nebylo, zdali státní schválení bude uděleno a zdali tedy společnost bude do obchodního rejstříku zapsána, nelze z uvedených okolností dospěti k jinému závěru než, že žalovaní přijali zatím vlastním jménem žalobce za ředitele podle obsahu smlouvy s ním uzavřené. Tím jest také již zodpověděna otázka, obsažená v dovolacím spisu, komu ze žalovaných vlastně měl žalobce konati ředitel. práce. Samozřejmě měl je konati všem žalovaným, poněvadž ti to všichni společně smlouvu služební s ním uzavřeli. Další otázky žalovaných, kdo z nich měl žalobce přihlásiti jako zaměstnavatel u nemocenské pokladny a u pokladny pensijní a kdo měl zaň platiti daň ze služebních příjmů, není třeba řešiti v tomto sporu. Z toho, co bylo uvedeno, následuje nedůležitost vývodů spisu dovolacího, týkajících se § 2 zákona o společnostech s ručením omezeným. Poněvadž smlouva nabyla mezi stranami platnosti již od 1. března 1921 a žalobce skutečně již od tohoto dne konal služby žalovaným, jest v tomto sporu

nedůležité, zdali smlouva uzavřena byla se žalobcem jen pod výminkou, že společnost s r. o. vstoupí v život, neboť tato výminka mohla mít význam pro smlouvu služební, s žalobcem uzavřenou, jen potud, pokud žalovaní uzavřeli ji jménem společnosti s r. o., nikoli však, pokud ji vlastním jménem uzavřeli a od žalobce služby jeho přijímali. Předpisu § 878 a § 1447 obč. zákona o nemožnosti splnění smlouvy nelze zde užiti, neboť splnění smlouvy služební žalobcem vůči žalovaným a těmito vůči onomu nebylo ani původně nemožno, ani nestalo se nemožným později; že bylo možno, jak vidno již z toho, že skutečně služební smlouva byla z počátku plněna vzájemně oběma stranami. Absolutně nemožným ve smyslu §§ 878 a 1447 obč. zák. nebyl ostatně předmět služební smlouvy ani potud, pokud žalovaní uzavřeli ji jménem společnosti s r. o., neboť nebyla vyloučena možnost, že této společnosti dostane se státního schválení a že bude zapísána do obchodního rejstříku. Když smlouvě společenské bylo státní schválení odepřeno, stalo se ovšem zřejmým, že smlouva služební, uzavřená žalovanými jménem společnosti s r. o. jest neplatná, poněvadž nebylo zde osoby zaměstnavatelovy jako smluvní strany, ale smlouva služební zůstala v platnosti, pokud žalovaní uzavřeli ji vlastním jménem. Žalobce nazval v žalobní žádosti svou pohledávku 68.605 Kč nárokem na náhradu škody; to však nemůže mu býti na újmu, ač nebylo dokázáno, že žalovaní dopustili se zavinění, a ač tedy nejsou žalobci povinni náhradou škody dle § 1295 obč. zák. Žalobce uvedl v žalobě, že má dle § 29 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících nárok na odškodnění, a podle skutkových zjištění nárok tento skutečně mu přísluší. Žalobce nebyl povinen, v tomto sporu vyliciti právní povahu svého nároku, nýbrž dle § 178 c. ř. s. byl v první stolici pouze povinen, přednésti skutkové okolnosti, nutné k odůvodnění nároku toho; této povinnosti vyhověl a náleželo tedy soudu první a druhé stolice, by na tomto skutkovém základě rozhodly o žalobní žádosti dle předpisů práva hmotného, zvláště tudíž i podle onoho § 29, jenž nepředpokládá zavinění zaměstnavatelovo, pokud jde o nárok na úplatu za vykonané služby a na úplatu za dobu výpovědní následkem předčasného propuštění bez důležitého důvodu. Dovolatelé spatřují v tom odpor, že soud odvolací částečně vyhověl žalobní žádosti a částečně ji zamítl, a vytýkají, že soud odvolací neodůvodnil toto své odporující stanovisko. Avšak soud odvolací odůvodnil své odsuzující i své zamítavé rozhodnutí a důvody každého z obou těchto rozhodnutí jsou podstatně jiné, takže logického odporu mezi nimi není. Soud odvolací právem předpokládal, že žalobce konal od 1. března do 18. dubna 1921 službu jako obchodní ředitel; na tom ničeho nemění tvrzení dovolatelů, že v této době konány byly jen práce přípravné, neboť druh prací a služeb, žalobcem konaných, je v tomto sporu nerozhodný, poněvadž žalobce nebyl žalovanými propuštěn proto, že by byl nekonal v uvedené době povinných služeb a prací. Že žalobce měl nárok na 6 měsíční výpověď, plyne z 3. odstavce smlouvy a § 20 zákona o obch. pom., že žalovaní dali mu 6 měsíční výpověď, ač bez prejudice pro spor a s žádostí, aby po dobu výpovědní pracoval u družstva A., uvedeno jest v rozsudku soudu odvolacího správně podle dopisu ze dne 30. dubna 1921. Mínění soudu odvolacího, že žalovaní uznali nárok žalobcův na 6 měsíční výpověď, je v tomto směru nedůležité. Že všichni žalovaní schválili propuštění žalobcovo ze služby, plyne nejen z dopisů

ze dne 12. dubna, 30. dubna a hlavně 6. května 1921, nýbrž i z vlastního přednesu žalovaných v tomto sporu. Důvodem propuštění bylo dle dopisů, že žalobce odepřel konati služby u družstva A., ale soud odvolací právem uvedl a správně odůvodnil, že žalobce nebyl povinen tyto služby konati a že tedy žalovaní nebyli oprávněni, propustiti ho bez výpovědi. Přisvědčiti sluší mínění soudu odvolacího, že žalovaní žádali na něm, by konal služby podřízeného rázu, neboť všeobecné znění dotyčné žádosti, aby pracoval v uvedeném družstvu, nemůže býti vyloženo v ten způsob, že žalobce má konati služby ředitele, nýbrž zahrnuje v sobě žádost, aby konal práce bez rozdílu jejich druhu a způsobu, tudíž i práce podřízené. Z toho plyne, že soud odvolací právem přisoudil žalobci 18.000 Kč služného, 6000 Kč funkčního přídavku, 6000 Kč a 2000 Kč remunrace, úhrnem 32.000 Kč s úroky; v těchto mezích tudíž dovolání jest nedůvodno, pročez nebylo mu vyhověno. Naproti tomu však soud odvolací neprávem přisoudil žalobci 16.605 Kč jako premie, vypadající na pojistku na dožití a úmrtí, neboť podle 3. odstavce smlouvy bylo podmínkou placení těchto premií, aby žalobce dal se pojistiti na 50.000 Kč s 10letou pojišťovací dobou, ale není ani zjištěno, ani tvrzeno, že žalobce dal se pojistiti vůbec na dožití a úmrtí, tím méně pak, že tak učinil na 50.000 Kč na 10 roků. Tvrzení v žalobě, že žalobce byl před nastoupením služby u žalovaných už přes 10 let členem pensijního ústavu bankovních úředníků, nelze pokládati za tvrzení o pojištění na dožití a úmrtí a žalovaní ani sami tvrzení ono takto nevykládají. Co do 16.605 Kč s úroky spočívá tedy rozsudek soudu odvolacího na nesprávném právním posouzení věci, pročez v těchto mezích byl změněn ve prospěch žalovaných.
